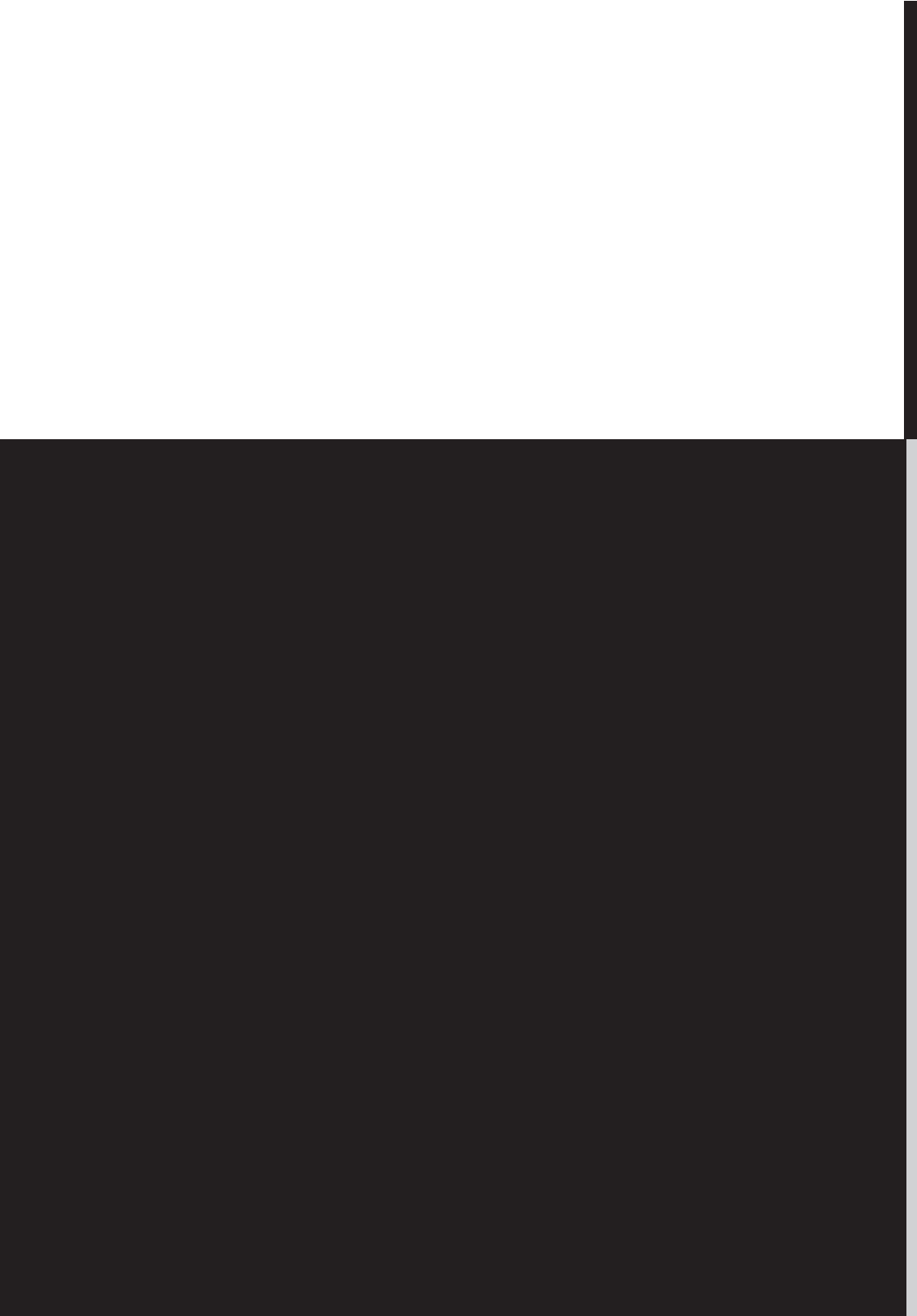

การค้าพระเครื่องข้ามชาติ
ระหว่างไทยและมาเลเซีย¹
Bilateral Buddha Amulet Trade
between Thailand and Malaysia

นัฐกานต์ แนนไพมาย
Nattakarn Naepimai

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ประจำปี 2557
เรื่อง อุตสาหกรรมความศรัทธา: เครือข่ายการค้าพระเครื่องข้ามชาติ
ระหว่างไทยและมาเลเซีย

การค้าพระเครื่องข้ามชาติ ระหว่างไทยและมาเลเซีย

บทคัดย่อ

การค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียแบ่งได้ออกเป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงแรก คือยุคเริ่มต้นการค้าพระเครื่อง (พ.ศ. 2500 - 2538) โดยพระเครื่องถูกแพร่กระจายไปยังมาเลเซียด้วยวิธีการแจกจ่ายช่วงสอง คือการเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซีย (พ.ศ. 2538 - 2549) ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซีย และช่วงสาม คือยุคเฟื่องฟูของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย (พ.ศ. 2549 - 2557) นับเป็นช่วงที่การค้าพระเครื่องเจริญสูงสุดนับตั้งแต่เกิดกระแสความรุ่มรวยในประเทศไทย โดยปัจจัยที่ส่งผลให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมในมาเลเซียเกิดจากความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์และพระเครื่องไทยของชาวมลายู

เชื้อสายจีนที่มีพื้นฐานความเชื่อแบบพุทธมหายาน คือ เชื้อในเรื่องเทพเจ้ามาเป็นทุนเดิมแล้ว ดังนั้นการรับเอาความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับพระเครื่องไทยจึงเป็นเรื่องไม่ยากนัก สำหรับความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์และพระเครื่องไทยถูกถ่ายทอดผ่านสิ่งที่เรียกว่า “เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์” ที่แพร่หลายในสังคมผ่านการบอกเล่าของผู้คนรวมถึงสื่อต่าง ๆ เช่น นิตยสาร หนังสือ เป็นต้น โดยเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์และพระเครื่องแพร่หลายในไทยก่อนนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา และต่อมาจึงแพร่กระจายสู่ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ส่งผลให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมในมาเลเซีย ซึ่งเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์นับเป็นทุนทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของพระเครื่องที่ส่งผลต่อการเกิดมูลค่าของพระเครื่อง และมูลค่าที่สูงขึ้นของพระเครื่องด้วย

คำสำคัญ: พระเครื่อง, ความศักดิ์สิทธิ์, ทุนทางวัฒนธรรม

Abstract

Bilateral Buddha amulet trade between Thailand and Malaysia is divided into three periods: The first period is the beginning period of amulet trade (B.E. 2500-2538) during which Thai amulets were distributed into Malaysia by freely giving away. The second period is the time when shops for Buddha amulets emerged in Malaysia (B. E. 2538-2549). The third period is the most prosperous time for the trade between Thailand and Malaysia (B.E. 2549 - 2547) since the Chatukam - Ramatheap Fever in Thailand. The factors

that bring about the popularity of the Buddha amulets in Malaysia stem from the belief in sacredness of the most revered Buddhist monks and of Buddha amulets of Chinese Malaysians who have their faith in Mahayana Buddhism, that is, the beliefs in Gods. As a result, it is very easy for them to take up this belief about sacredness of Thai Buddha amulets. The sacredness of the revered monks and Buddha amulets have been transmitted through what that has been called “sacred stories” that have been spread widely through people’s narrative stories as well as through many media channels such as magazines and books. These stories about the revered monks and Buddha amulets have been spread in Thailand since the Second World War and later to Malaysia. These sacred stories are considered a cultural capital of Buddha amulets that results in the value attached and their rising prices.

Keywords: Buddha amulet, Sacredness, Cultural capital

บทนำ

พระเครื่องอันเป็นวัตถุมงคลที่ได้รับความนิยมจากผู้คนในสังคมไทยสูงสุดในปัจจุบันเพิ่งเกิดขึ้นในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ (ในช่วงประมาณรัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5) โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา พระเครื่องได้ถูกจัดสร้างขึ้นจำนวนมากดั่งไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยสันนิษฐานว่าจุดกำเนิดของ “พระเครื่อง” สันนิษฐานว่าน่า

จะเกิดขึ้นในตอนต้นของสมัยรัชกาลที่ 4 ในเหตุการณ์ที่สมเด็จพระพุทธาจารย์ (โต พรหมรังสี) ได้เดินทางไปเยี่ยมญาติและจาริกแสวงบุญที่กำแพงเพชรจนพบกับพระกรูที่แตกกรูออกมาจากเจดีย์ในเขตเมืองเก่า จึงนำมาแจกจ่ายชาวบ้านและลูกศิษย์ ซึ่งส่งผลให้สถานะของ “พระพิมพ์” กลายเป็น “พระเครื่อง” ที่ผู้บูชาจะพกติดตัวเพื่อคุ้มครองจากภัยอันตรายและเป็นสิริมงคล (ฉลอง สุนทราวณิชย์, 2551, 5 - 6) หลังจากนั้นผู้คนในสังคมก็เริ่มนำเอาพระพิมพ์ที่แตกตามกรูต่าง ๆ นำมาพกติดตัว สิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรมพระเครื่อง” จึงได้ถือกำเนิดขึ้น ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของความเป็นสมัยใหม่ในขณะนั้นด้วย เช่นกันที่ผู้คนเริ่มคิดถึงคุณค่าของตนเองและร่างกายของตนเอง (ความเป็นมนุษย์นิยม) จึงไม่คิดว่าร่างกายของตนเป็นพื้นที่ต่ำอีกต่อไป และสามารถนำของใน “พื้นที่สูง” อย่างเช่น สามารถนำพระเครื่องมาสวมใส่กับร่างกายได้ และต่อมาเมื่อพระเครื่องได้ใกล้ชิดกับผู้คนในสังคมมากขึ้น ความต้องการที่จะได้พระเครื่องมาครอบครองก็เกิดขึ้น จึงเกิดการแลกเปลี่ยนและการซื้อขายพระเครื่องขึ้น นำไปสู่การเริ่มต้นของตลาดพระเครื่องในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็น “อุตสาหกรรมพระเครื่อง” ในเวลาต่อมา

หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดตลาดพระเครื่องขึ้นเป็นครั้งแรกบริเวณกรุงเทพมหานครก่อนจะขยายตัวออกไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ต่อมาเมื่อความนิยมต่อพระเครื่องของผู้คนในสังคมไทยเพิ่มสูงขึ้นก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “อุตสาหกรรมพระเครื่อง” โดยมีตลาดพระ² เป็นสถานที่สำหรับซื้อขายพระเครื่องประเภทต่าง ๆ ซึ่งเดิม

² ตลาดพระ คือ สถานที่สำหรับซื้อขายแลกเปลี่ยนวัตถุมงคลทุกประเภท ทั้งพระเครื่อง เครื่องรางของขลัง

ที่ตลาดพระเครื่องนั้นจะตั้งอยู่บริเวณวัดวาอารามต่อมาตลาดพระได้ขยายตัวไปตามห้างสรรพสินค้ารวมไปถึงตลาดพระออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ต่างไปจากอุตสาหกรรมแขนงอื่น ทั้งร้านถ้ายรูปพระเครื่องโดยเฉพาะ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น นิตยสาร หนังสือ คู่มือ มีการจัดงานนิทรรศการประกวดพระเครื่อง ซึ่งตัวเลขของเงินที่หมุนเวียนในอุตสาหกรรมพระเครื่องนั้นมีการคาดการณ์ว่ามีเงินหมุนเวียนอยู่ในระบบอยู่ระหว่าง 1 - 2 หมื่นล้านบาทต่อปี ที่เกิดจากการซื้อขายพระเครื่อง การผลิตพระเครื่อง การผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ฯลฯ (ฉลอง สุนทราวาณิชย์, 2551, 2-3)

การค้าพระเครื่องเริ่มต้นขึ้นในสังคมไทยแต่ในปัจจุบันความนิยมที่มีต่อพระเครื่องไทยได้แพร่กระจายไปยังประเทศอื่น ๆ โดยมีผู้คนในหลายประเทศที่นิยมพระเครื่องของไทยเช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม ฮองกง บรูไน และจีน เป็นต้น โดยผู้คนในประเทศต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาได้ให้ความนิยมต่อพระเครื่องไทยแต่ความนิยมต่อพระเครื่องไทยของผู้คนแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันออกไป ปัจจัยที่สร้างความนิยมให้กับพระเครื่องไทยของผู้คนแต่ละประเทศจะต่างกัน สำหรับประเทศที่ถือได้ว่าเป็นตลาดที่สำคัญในการค้าพระเครื่องกับไทยคงจะหนีไม่พ้นประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นตลาดการค้าพระเครื่องใหญ่เป็นอันดับสองรองจากไทย โดยความนิยมที่มีต่อพระเครื่องไทยในมาเลเซียนั้นจะจำกัดอยู่ในกลุ่มของชาวมลายูเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งจากความนิยมต่อพระเครื่องไทยของชาวมลายูเชื้อสายจีนก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “การค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย” ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียเป็นเรื่อง

ของการซื้อขายพระเครื่องไทยระหว่างชาวไทยและชาวมาเลเซีย ภาพของการทำการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียจะเห็นได้ชัดเจนในช่วงที่เรียกว่า “กระแสตุคามรามเทพ” ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นมีชาวมาเลเซียจำนวนมากที่เข้ามาเมืองไทยเพื่อแสวงหาวัตถุมงคลสายจุตุคามรามเทพ ทั้งที่ความจริงแล้วการทำการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อหลายทศวรรษที่ผ่านมาโดยหากย้อนมองกลับไปในอดีตจะพบว่าความนิยมที่มีพระเครื่องไทยของชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนเริ่มตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา แล้วจึงพัฒนารูปแบบการทำการค้ามาอย่างต่อเนื่องและยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละช่วงเวลา โดยการจะอธิบายเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพโดยทั่วไปในการทำการค้าตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันต้องใช้การศึกษาถึงพัฒนาการของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย เนื่องจากจะทำให้เข้าใจถึงความเป็นมาของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียในแง่ประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการศึกษาถึงพัฒนาการก็ยังช่วยอธิบายให้เห็นถึงสภาพโดยทั่วไปและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตช่วงเริ่มต้นมาจนถึงปัจจุบันที่ส่งผลให้ทำการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียเฟื่องฟูมากในปัจจุบัน

ความนิยมที่มีต่อพระเครื่องนั้นมิจุดเริ่มต้นขึ้นในไทยจึงก่อให้เกิดความต้องการพระเครื่องเพื่อให้ได้มาครอบครองของผู้ที่นิยมในพระเครื่องจนนำไปสู่การเกิดขึ้นของตลาดพระเครื่องเพื่อเป็นสถานที่ไว้สำหรับดำเนินการในส่วนของการซื้อขายพระเครื่องในไทย แต่ความนิยมที่มีต่อพระเครื่องไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงในไทยเท่านั้น กล่าวคือความนิยมที่มีต่อพระเครื่องได้แพร่กระจายไปสู่บรรดาชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนจึงก่อให้เกิดความต้องการพระเครื่องไทยของชาวมาเลเซีย

กลุ่มดังกล่าวนำไปสู่การเกิดขึ้นของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียโดยมีการซื้อขายพระเครื่องระหว่างทั้งสองชาติ ซึ่งประเด็นที่กล่าวมานำไปสู่การตั้งคำถามถึงความนิยมของชาวมาเลเซียที่มีต่อพระเครื่องไทยว่ามีปัจจัยในด้านใดบ้างที่ส่งผลให้พระเครื่องไทยกลายเป็นที่นิยมในมาเลเซีย บทความชิ้นนี้จึงต้องการอธิบายถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องไทยกลายเป็นที่นิยมในมาเลเซียเพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการในการค้าพระเครื่องข้ามชาติในภาพกว้างต่อไป

เมื่อศึกษาถึงพัฒนาการของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียรวมทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมในมาเลเซีย สิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือการเกิดมูลค่าของพระเครื่อง กล่าวคือเมื่อเกิดความนิยมต่อพระเครื่องซึ่งนำไปสู่ความต้องการที่จะครอบครองพระเครื่องได้ส่งผลให้พระเครื่องมีมูลค่าขึ้นเนื่องจากพระเครื่องที่ถูกสร้างขึ้นนั้นมีจำนวนจำกัดและเมื่อความต้องการของผู้คนเพิ่มมากขึ้น การที่จะได้พระเครื่องมาครอบครองจึงต้องใช้วิธีการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายได้ส่งผลให้พระเครื่องมีมูลค่าขึ้น สำหรับมูลค่าของพระเครื่องเกิดขึ้นได้เนื่องจากความนิยมที่มีต่อพระเครื่องในสังคมไทยเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะความนิยมที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับพระเครื่องได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เนื่องจากสภาวะสงครามได้คุกคามสวัสดิภาพของผู้คนในสังคมอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนซึ่งสภาวะสงครามเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้คนในสังคมไทยต้องแสวงหาพระเครื่องมาครอบครองเพื่อหวังจะช่วยรักษาคุ้มครองตนเอง (ฉลองสุนทราวาณิชย์, 2551, 14 - 15) หลังจากสงครามสิ้นสุดลง เรื่องราวเกี่ยวกับอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องได้ถูกถ่ายทอดจากผู้ทีรอดตายจากสงครามไปสู่ผู้คนอื่น ๆ จากปากต่อปากหรือที่เรียกว่า

“การสร้างเรื่องเล่า” (Narrative) ที่มีเนื้อหาถึงความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องด้วยเหตุ ดังกล่าวส่งผลให้พระเครื่องเป็นที่รู้จักของผู้คนในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่ความต้องการพระเครื่องที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน บทความชิ้นนี้จะมุ่งอธิบายถึงการเกิดมูลค่าของพระเครื่องที่ถูกสร้างผ่านการสร้างทุน ทางวัฒนธรรมให้กับพระเครื่องในรูปแบบต่าง ๆ และทำให้มีตลาดพระเครื่องเพื่อเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายพระเครื่องในไทยก่อนที่จะพระเครื่องจะได้รับความนิยมในมาเลเซียจนก่อให้เกิดการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียในที่สุด

พัฒนาการของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงพัฒนาการของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย การอธิบายในเรื่องดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลาดังกัน ทั้งนี้ในแต่ละช่วงเวลาจะอธิบายถึงการเริ่มต้นและปัจจัยที่ส่งผลให้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ช่วงใหม่ในการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย

1. ช่วงที่ 1: ยุคเริ่มต้นการค้าพระเครื่อง (พ.ศ. 2500–2538)

ในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซีย เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวได้เริ่มมีการนำพระเครื่องจากไทยเข้าไปยังมาเลเซียผ่านวิธีการแจกจ่ายด้วยการทำบุญ โดยในประมาณปี พ.ศ. 2498 ได้มีคณะสงฆ์จากไทยนำโดยหลวงปู่ทิม วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี ได้นำเอาพระเครื่องของพ่อท่านคล้าย วัดสวนขัน จังหวัดนครศรีธรรมราชไปแจกยังมาเลเซีย เรียกว่า “รุ่นแจกปิ่น” มีนักสะสมพระคนรุ่นเก่า

กล่าวไว้ว่าเหรียญเกลียวเชือกนี้ส่วนใหญ่พระอาจารย์ทิมได้นำไปแจกที่วัดไทยไชยมังคลาราม รัฐปีนัง ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งทางทิศตะวันตกของประเทศมาเลเซียทำให้เราพบกระแสหมุนเวียนของเหรียญนี้ในเมืองไทยน้อยมาก (ताल दंढय, 2546, ออนไลน์) ส่งผลให้พระเครื่องไทยได้แพร่กระจายในมาเลเซีย โดยในมาเลเซียเองก็มีการสร้างพระเครื่องขึ้นโดยเกจิอาจารย์ไทยที่อยู่วัดไทยในมาเลเซียแต่ก็ไม่ได้มีการสร้างมากเหมือนในไทย ด้วยเหตุดังกล่าวพระเครื่องจึงไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ในมาเลเซียแต่อย่างใด

ชาวมมาเลเซียเชื้อสายจีนก็มีความเชื่อในเรื่องพระเครื่องอยู่เป็นทุนเดิม อย่างในกรณีหลวงพ่อครน วัดบางแะ (อุทุมมาราม) รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เป็นพระสงฆ์ที่เป็นที่นับถือจากคนไทยในมาเลเซีย และชาวมมาเลเซียเชื้อสายจีน ในช่วงปี พ.ศ. 2480 - 2505 หลวงพ่อครนได้จัดสร้างพระเครื่องเช่นเดียวกันและพระเครื่องของท่านก็ได้รับการแจกจ่ายในมาเลเซีย จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าชาวมมาเลเซียเชื้อสายจีนให้ความสนใจในพระเครื่องมาก่อนที่จะเกิดการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซีย และเมื่อมีการนำพระเครื่องจากไทยเข้าไปยังในมาเลเซียจึงทำให้ได้รับความสนใจจากชาวมมาเลเซียเชื้อสายจีนได้ง่าย โดยหลังจากที่หลวงปู่ทิมนำเอาพระเครื่องของพ่อท่านคล้าย วัดสวนขัน เข้าไปแจกในรัฐปีนังเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2498 ต่อมาได้มีพระเครื่องอีกหลายรุ่นที่ถูกนำไปแจกในมาเลเซีย รวมทั้งวัดในมาเลเซีย ก็ได้สร้างพระเครื่องขึ้นมาด้วยเช่นกัน

หลวงปู่ทิม วัดช้างให้ ถือได้ว่าเป็นพระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้พระเครื่องไทยมีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมในมาเลเซีย โดยหลวงปู่ทิมได้เดินทางไปยังมาเลเซียหลายครั้งในช่วงที่กำลังจัดสร้างวัดอุมงคลของหลวงปู่ทวด แห่งวัดช้างให้อันแสนโด่งดังในเรื่องราว

ปาฏิหาริย์ ทั้งในช่วงที่ยังมีชีวิตอยู่แม้กระทั่งละสังขารไปแล้วชื่อเสียงของหลวงปู่ทวดก็ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในไทยแต่ยังโด่งดังไปถึงมาเลเซียด้วย (Jory, 2004, 27) และเป็นที่ต้องการจากชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนหลวงปู่ทิมจึงได้นำเอาพระเครื่องจากไทยไปแจกในมาเลเซียอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะหลังปี พ.ศ. 2500 ได้มีการนำเอาหลวงปู่ทวดอีกหลายรุ่นไปแจกในมาเลเซีย อาทิ รุ่นขุมกอกแจกปีนัง ปี พ.ศ. 2506 รุ่นห้าเหลี่ยม ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีพระเครื่องหลวงปู่ทวดอีกหลายรุ่นที่ถูกสร้างเพื่อไปแจกในมาเลเซียแต่ไม่ได้มีหลักฐานการสร้างที่ชัดเจนนักรวมทั้งพระเครื่องของเกจิอาจารย์อื่น ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนายเบ๊ ยอง จู ที่กล่าวว่า

“ในอดีต ชาวมาเลเซียมีพระดีจากภาคใต้จำนวนไม่น้อย อีกทั้งพระอาจารย์ทิมก็ได้้นำพระหลวงพ่อทวดมาแจกคนไทยในมาเลเซียอยู่บ่อย ๆ ทำให้มีโอกาสดูเห็นของจริงและรับรู้ข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ มากมาย” (ดาวเรือง รัตนะ, 2554)

จากการที่พระเครื่องไทยได้หลั่งไหลเข้าไปยังมาเลเซีย ทำให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาพุทธได้รู้จักกับพระเครื่องไทยมากขึ้น ทั้งนี้เรื่องราวของอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องยังแพร่กระจายไปในมาเลเซียผ่านการบอกเล่าของผู้คนด้วย นับเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนหันมาศรัทธาและสนใจในพระเครื่องไทย การแสวงหาพระเครื่องไทยจึงเริ่มต้นขึ้น การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียจึงเริ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวนชาวมาเลเซียที่เริ่มแสวงหาพระเครื่องจากไทยยังไม่มากนัก เนื่องจากการค้าพระเครื่องในไทยเอง

ในช่วงเวลาดังกล่าวก็ยังไม่ได้มีขอบเขตที่กว้างขวาง ตลาดพระเครื่องส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้มีการเกิดขึ้นของตลาดพระเครื่องในจังหวัดใหญ่ ๆ ของภูมิภาคบ้าง เช่น กรณีของตลาดพระเครื่องในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ใกล้กับชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซียที่ต่อมาได้กลายเป็นตลาดพระเครื่องที่สำคัญในการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย ตลาดการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันมากกับตลาดการค้าพระเครื่องภายในประเทศ กล่าวคือยิ่งการค้าพระเครื่องในไทยมีการขยายขอบเขตของผู้คนให้กว้างขวางมากขึ้น การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียก็เติบโตมากขึ้น

การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียในช่วงเริ่มต้นไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากนัก โดยส่วนใหญ่พระเครื่องจากไทยจะถูกนำไปแจกในมาเลเซีย และชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนก็ได้เข้ามาในไทยเพื่อช่วยสร้างพระเครื่องของเกจิอาจารย์ในไทยแล้วนำพระเครื่องกลับไปยังมาเลเซีย อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในปี พ.ศ. 2538 จากการปรากฏขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซีย

2. ช่วงที่ 2 : การเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซีย (พ.ศ. 2538 - 2549)

การเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซียนับเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญขึ้นของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียเมื่อเทียบกับช่วงเริ่มต้น ความต้องการพระเครื่องไทยของชาวมาเลเซียมีมากถึงระดับที่ต้องมีการเปิดร้านพระเครื่องเพื่อสนอง

ความต้องการของผู้คนชาวมาเลเซีย โดยพระเครื่องส่วนใหญ่จะเป็นพระเครื่องที่มาจากไทยแต่ก็มีพระเครื่องที่สร้างในมาเลเซียด้วยแต่ไม่มากนัก ทั้งนี้การเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซียได้ผลตอบรับเป็นอย่างดีจนในเวลาต่อมาร้านพระเครื่องก็มีให้เห็นในหลายรัฐของมาเลเซีย

ร้านพระเครื่องในมาเลเซียได้รับอิทธิพลมาจากร้านพระเครื่องในไทยไม่ว่าจะเป็นการออกแบบร้าน การตกแต่งร้าน โดยร้านพระเครื่องที่เปิดขึ้นแห่งแรกในมาเลเซียเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2538 มีลักษณะเป็นตู้พระซึ่งคล้ายคลึงกับแผงพระในเมืองไทย ตั้งอยู่บริเวณกรุงกัวลาลัมเปอร์ มีนายเบ๊ ยอง จู (MR.BEH YEONG JAU) ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนเป็นเจ้าของกิจการ (สุพิชฌาย์ รัตนะ, 2554, ออนไลน์) การเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซียมีส่วนสำคัญในการสร้างความสนใจในพระเครื่องของชาวมาเลเซียให้มากขึ้น ก่อนที่จะมีร้านพระเครื่องในมาเลเซียก็มีชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนบางส่วนที่ให้ความสนใจต่อพระเครื่องไทยแต่ไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือสัมผัสกับพระเครื่องหลากหลายชนิด จนกระทั่งมีร้านพระเครื่องขึ้นในมาเลเซียจึงทำให้ผู้ซื้อมีความสะดวกที่จะได้ศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวของพระเครื่องจนต่อมาร้านพระเครื่องก็เกิดขึ้นอีกหลายร้าน ทั้งในปีนัง กลันตัน และยะโฮร์ จากความเจริญของกิจการพระเครื่องในมาเลเซียส่งผลให้ในประเทศมาเลเซียมีร้านวัตถุมงคลอยู่เกือบทุกรัฐ ในแต่ละรัฐจะมีร้านพระเครื่องไม่น้อยกว่า 3 ร้านด้วยกัน (สุพร ถาวรพานิช, 2556)

ร้านพระเครื่องในมาเลเซียมีการนำพระเครื่องจากไทยเข้ามาขาย โดยส่วนใหญ่จะเป็นพระเครื่องของเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและโด่งดังในไทย เนื่องจากเป็นที่รู้จักและนับถือของชาวมาเลเซีย ในระยะแรกของการเปิดร้านพระเครื่องในมาเลเซียร้านพระเครื่องที่เป็นที่นิยมในไทยจะได้รับความนิยมในมาเลเซียเช่นเดียวกัน เพราะมักจะถูกโฆษณา

ผ่านนิตยสารพระเครื่องและจากการแนะนำของบรรดาพ่อค้าพระเครื่องชาวไทย ชาวมาเลเซียที่ศรัทธาพระเครื่องไทยจะใช้นิตยสารเป็นเครื่องมือในการทำมาค้าขายกับพระเครื่องไทยทำให้พระเครื่องไทยเป็นที่รู้จักและเกิดความต้องการครอบครองพระเครื่องและสุดท้ายก็จบด้วยการแสวงหาพระเครื่องเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ทั้งนี้ความนิยมที่เกิดขึ้นก็เนื่องมาจากเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องที่ถูกเผยแพร่ในนิตยสารพระเครื่องตลอดจนจากคำบอกเล่าของพ่อค้าพระเครื่องชาวไทย แม้ในระยะแรกอาจจะมีย่านพระเครื่องในมาเลเซียเพียงไม่กี่ย่านแต่ก็สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากจำนวนชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนที่นิยมพระเครื่องไทยยังอยู่ในกลุ่มที่จำกัด ข้อดีที่สำคัญประการหนึ่งของการเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซีย คือชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนไม่ต้องเดินทางมายังตลาดพระเครื่องในไทยด้วยตัวเองซึ่งอาจจะเสี่ยงต่อการถูกหลอกด้วยพระเครื่องเลียนแบบ เนื่องจากชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนที่ศรัทธาพระเครื่องไทยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับพระเครื่องไทยมากนัก (โอ ปิ๊ง, สัมภาษณ์)

การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียในระยะที่สองนั้น ไม่ได้มีความโดดเด่นมากเมื่อเทียบกับการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียในปัจจุบันเนื่องจากไม่ได้มีปรากฏการณ์ที่โดดเด่นที่จะส่งผลต่อการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่นิยมพระเครื่องไทยในมาเลเซียในช่วงเวลาดังกล่าวยังอยู่ในวงจำกัดแต่มีแนวโน้มว่าผู้คนที่สนใจพระเครื่องไทยในมาเลเซียจะมีตัวเลขเพิ่มสูงขึ้น โดยพิจารณาจากการเปิดตัวของร้านพระเครื่องในมาเลเซียที่เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้สนใจและศรัทธาต่อพระเครื่องไทยในมาเลเซียเพิ่มสูงขึ้นนั่นเอง อันเนื่องมาจากร้าน

เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวกลางที่คอยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระเครื่อง รวมทั้งเจ้าของร้านพระเครื่องที่มีส่วนในการกระจายข้อมูลเกี่ยวกับพระเครื่องไทย โดยเฉพาะในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจและศรัทธาของผู้คนชาวมาเลเซียให้หันมาต้องการพระเครื่องไทย กล่าวได้ว่าการเกิดขึ้นของร้านพระเครื่องในมาเลเซียในช่วงที่สองนี้มีส่วนสำคัญให้พระเครื่องไทยได้รับความนิยมอย่างสูงในช่วงที่ 3 ของพัฒนาการการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2557 ที่จะกล่าวถึงในเนื้อหาถัดไป

3. ช่วงที่ 3 : ยุคเฟื่องฟูของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย (พ.ศ. 2549 - 2557)

หลังจากผ่านช่วงเวลาในช่วงที่สองของพัฒนาการการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียแนวนอิมในการค้าพระเครื่องระหว่างทั้งสองชาติมีแนวโน้มที่จะรุ่งเรืองขึ้น เนื่องจากกลุ่มคนที่สนใจพระเครื่องไทยขยายตัวออกไปมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนที่นิยมพระเครื่องไทย และกลายมาเป็นลูกศิษย์ของบรรดาเกจิอาจารย์ของไทยจากความศรัทธาที่มีต่อพระเครื่องของบรรดาเกจิอาจารย์ทั้งหลายนั้นทำให้ในช่วงที่สามนี้กลายเป็นยุคทองของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซีย เรื่องราวของการค้าพระเครื่องข้ามชาติจึงได้รับความสนใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าพระเครื่องมากขึ้น เนื่องจากพระเครื่องไทยได้เป็นที่ต้องการของหลายๆ ชาติในปัจจุบัน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม ฮองกง จีน และบรูไน เป็นต้น ทั้งนี้ความเจริญของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียจนถึงถือว่าเป็นยุคทองนั้นได้รับผลโดยตรงจากความเจริญ

รุ่งเรืองของการค้า พระเครื่องภายในไทยที่มีความเจริญอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ในช่วงปี พ.ศ. 2549 นั้น ความเฟื่องฟูของธุรกิจการค้าพระเครื่องในไทยในช่วงเวลาดังกล่าวได้ถูกกล่าวถึงจากผู้คนในสังคมและสื่อมวลชนทุกแขนง โดยความเฟื่องฟูของการค้าพระเครื่องในไทยเป็นผลจาก “กระแสความนิยมจตุคามรามเทพ”³ จากความนิยมดังกล่าวเริ่มแพร่หลายและเด่นชัดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา (ณัฏฐ์ณพสุกใส, 2552, 113) กระแสความนิยมจตุคามรามเทพส่งผลให้การค้าพระเครื่องในประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองมาก สอดคล้องกับข้อมูลของทางศูนย์วิจัยกสิกรไทยที่ระบุว่ากระแสดังกล่าวทำให้ธุรกิจพระเครื่องและธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีเม็ดเงินสะพัดเพิ่มขึ้นประมาณเกือบ 1,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2549 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2550 บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทยจำกัดคาดว่าเม็ดเงินในธุรกิจพระเครื่องและธุรกิจที่เกี่ยวข้องในปี พ.ศ. 2550 นี้สูงกว่า 22,000 ล้านบาท และยังมีโอกาสเติบโตอย่างต่อเนื่องสวนทางกับภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งต่างจากเดิมที่อัตราการขยายตัวของธุรกิจนี้จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาวะเศรษฐกิจในภาพรวม โดยคาดว่าจะยังมีอัตราขยายตัวเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 10 - 20 ต่อปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2550, ออนไลน์) กระแสความนิยมจตุคามรามเทพไม่ได้จำกัดอยู่ในเมืองไทยเท่านั้น แต่ยังกระจายกระแสความนิยมดังกล่าวไปยังมาเลเซียส่งผลให้จำนวนชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนหันมาสนใจพระเครื่องของไทยเพิ่มขึ้น และแน่นอนว่าการค้าพระเครื่อง

³ กระแสความนิยมจตุคามรามเทพ หมายถึงกระแสความนิยมที่มีต่อวัตถุมงคลชุดจตุคามรามเทพ ของศาลหลักเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดขึ้นในช่วง ปี พ.ศ. 2547-2551 โดยกระแสความนิยมสูงสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2549

ระหว่างไทยและมาเลเซียยอมเจริญขึ้นตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเข้าใจโดยทั่วไปว่ากระแสความนิยม
จตุคามรามเทพจะส่งผลให้การค้าพระเครื่องในไทยและการค้าพระ
เครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียเจริญขึ้น แต่หากมองอย่าง
ละเอียดจะพบว่า ในช่วงกระแสความนิยมดังกล่าวอุปสงค์ต่อจตุคาม
รามเทพนั้นจะมาจากผู้ซื้อชาวมาเลเซียมากกว่าผู้ซื้อชาวไทยหาก
พิจารณาจากยอดการส่งออกวัตถุมงคลจตุคามรามเทพ นอกจากนี้
การเพิ่มมูลค่าขึ้นอย่างรวดเร็วของจตุคามรามเทพ (โดยเฉพาะวัตถุมงคล
จตุคามรามเทพยุคแรก) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการแรงซื้อจากตลาด
พระเครื่องมาเลเซีย (สุภาพ สุนทรธีรวิฑู, สัมภาษณ์) จึงกล่าวได้ว่า
การขยายตัวของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียไม่ว่าจะ
เป็นในส่วนของจำนวนคนที่สนใจและมูลค่าในทางเศรษฐกิจจากการซื้อ
ขายพระเครื่องจากกระแสความนิยมดังกล่าว มีส่วนสำคัญในการส่งผล
กลับไปยังการค้าพระเครื่องในไทยด้วยและไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า
ตัวเลขในทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพระเครื่องที่สูงมากของไทย
ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นมีส่วนสำคัญมาจากการค้าพระเครื่องระหว่าง
ไทยและมาเลเซีย นอกจากนี้กระแสความนิยมจตุคามรามเทพยังเป็น
เสมือนประตูที่นำไปสู่ความรุ่งเรืองอีกขั้นของการค้าพระเครื่องข้ามชาติ
หลังจากการสิ้นสุดลงของกระแสความนิยมจตุคามรามเทพในช่วงต้น
ของปี พ.ศ. 2550 เนื่องจากหลังจากกระแสความนิยมจตุคามรามเทพหมดลง
การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียซบเซาลงไปบ้างแต่ในเวลา
เพียงไม่นานพระเครื่องไทยกลับมาได้รับความนิยมจากชาวมาเลเซีย
เชื้อสายจีน แต่ประเภทของวัตถุมงคลที่ได้รับความสนใจได้เปลี่ยนแปลง
ไป คือชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนหันมาให้ความสนใจต่อพระเครื่องของ
บรรดาเกจิอาจารย์ของไทยแทนจตุคามรามเทพ

จากความเพื่องฟูของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงกระแสความนิยมจตุคามรามเทพที่นับว่าเป็นช่วงสำคัญที่ทำให้วัตถุมงคลไทยเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้นในหมู่ชาวพุทธในมาเลเซีย จนกระทั่งเมื่อกระแสความนิยมจตุคามหมดลงวัตถุมงคลไทยชนิดอื่นก็ได้กลายเป็นที่นิยมขึ้นมาแทนจากการเติบโตขึ้นของกลุ่มลูกค้าชาวมลายูทำให้นายเบ๊ ยองจู พ่อค้าพระเครื่องชาวมลายูเล็งเห็นถึงความต้องการในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับพระเครื่องของไทยของลูกค้าชาวมลายู จึงได้จัดทำนิตยสารพระเครื่องขึ้นเป็นฉบับแรกในดินแดนมาเลเซียเมื่อปี พ.ศ. 2551 โดยใช้ชื่อว่า “เสียมเบ๊” หรือ “สยามเบ๊” นับว่าเป็นนิตยสารเกี่ยวกับพระเครื่องเล่มแรกที่มีการวางขายในมาเลเซียโดยเป็นของชาวมลายูเอง เพราะก่อนหน้านี้นิตยสารเกี่ยวกับพระเครื่องที่ขายในมาเลเซียจะเป็นนิตยสารพระเครื่องของไทย สำหรับนิตยสารพระเครื่องเสียมเบ๊นั้นตีพิมพ์เป็นภาษาจีน (อาจจะมีภาษาอังกฤษอยู่บ้างโดยเฉพาะในกรณีการบอกชื่อพระเครื่อง) นิตยสารเสียมเบ๊ออกวางจำหน่ายเป็นรายไตรมาสมีราคาขายในมาเลเซียเล่มละ 15 ริงกิต รวมทั้งยังส่งมาขายในเมืองไทยด้วยในราคาเล่มละ 200 บาท มียอดตีพิมพ์ประมาณ 15,000 เล่มต่อหนึ่งฉบับ โดยตลาดหลักจะอยู่ในมาเลเซีย สำหรับยอดขายในไทยมีประมาณ 500 เล่มต่อฉบับ (ดาวเรือง รัตนะ, 2554) เนื้อหาในหนังสือพระเครื่องเสียมเบ๊ นั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวของประวัติเกจิอาจารย์หรือพระพุทธรูปที่สำคัญของไทย โดยจะเน้นในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ทั้งในช่วงที่ยังมีชีวิตและละสังขารไปแล้ว อีกทั้งยังกล่าวถึงวัตถุมงคลที่เกจิอาจารย์แต่ละท่านสร้างขึ้นตลอดจนความศักดิ์สิทธิ์ของวัตถุมงคลเหล่านั้นด้วยนอกจากนี้ยังกล่าวถึงวัดสำคัญในเมืองไทยรวมทั้งบทสวดมนต์ด้วย

จากการศึกษาพัฒนาการในการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียทำให้ได้เข้าใจถึงความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน พระอาจารย์ทิมแห่งวัดช้างไห้ นับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดความสนใจในพระเครื่องของไทยในหมู่มหาชาวมลายู ส่งผลให้ความต้องการพระเครื่องไทยของชาวมลายูเพิ่มขึ้น การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียจึงได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2500 และการค้าพระเครื่องก็ได้ดำเนินการมาจนถึงในปี พ.ศ. 2538 ก็ได้เกิดร้านพระเครื่องขึ้นในมาเลเซียซึ่งได้สะท้อนถึงความนิยมในพระเครื่องไทยในมาเลเซียได้เป็นอย่างดี จนเข้าสู่ช่วงกระแสความนิยมใน ปี พ.ศ. 2549 การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียมีความเฟื่องฟูอย่างมากตลาดพระเครื่องข้ามชาติเปิดกว้างขึ้น มีชาวมลายูจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาในไทยเพื่อแสวงหาพระเครื่องของเกจิอาจารย์ที่โด่งดังของไทยตลอดจนมีการทำการซื้อขายผ่านร้านพระเครื่องในมาเลเซีย และซื้อขายพระเครื่องผ่านร้านพระเครื่องออนไลน์ซึ่งนับเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องของไทยเป็นที่นิยม

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องเป็นที่นิยมในไทย

การสร้างพระเครื่องในไทยนั้นมีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 ที่มีการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่จากตะวันตก โดยเฉพาะเทคโนโลยีในการผลิตเหรียญกษาปณ์ จนเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 5 เทคโนโลยีดังกล่าวก็ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับเหรียญที่ระลึกทางพุทธศาสนาซึ่งก็คือพระเครื่อง รวมทั้งเทคโนโลยีการถ่ายภาพสมัยใหม่

ที่เข้ามาในช่วงเวลานั้นที่ได้รับความนิยมในหมู่ชนชั้นนำ รวมทั้งพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว (ฉลอง สุนทราวาณิชย์, 2551, 6-7) ซึ่งจากเทคโนโลยีทั้งสองนั้นทำให้มีการสร้างพระเครื่องขึ้นมากมาย เนื่องจากทำได้ง่ายขึ้น รวมทั้งมีรายละเอียดที่คมชัดทำให้สวยงามกว่าเดิม ซึ่งการสร้างพระเครื่องนั้นต้องมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ดำเนินการในการจัดสร้าง สามารถแยกได้ 2 กลุ่ม คือฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาส

ฝ่ายสงฆ์ (เกจิอาจารย์): เกจิอาจารย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างพระเครื่องเนื่องจากพระเครื่องโดยส่วนใหญ่ถูกสร้างจากวัตถุดิบประสงค์ของเกจิอาจารย์เอง ทั้งนี้สิ่งสำคัญในการจัดสร้างพระเครื่องก็คือความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ กล่าวคือโดยส่วนใหญ่ในการสร้างพระเครื่องจะเน้นความสำคัญกับตัวเกจิอาจารย์ เพราะต้องเป็นผู้ที่ทำพิธีที่เรียกว่า “ปลุกเสก”⁴ พระเครื่องด้วยตัวเองและมีความเชื่อว่าหากเกจิอาจารย์นั้นยังศักดิ์สิทธิ์มากเท่าไรพระเครื่องก็จะมี ความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นด้วย ต่อมาชื่อเสียงและความศักดิ์สิทธิ์จะเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่ความนิยมในพระเครื่อง โดยมีนักวิชาการกล่าวถึง เกจิอาจารย์ไว้ว่าหมายถึงพระสงฆ์บางองค์ที่ได้รับการศึกษามีความรู้ และทักษะฝึกฝนในเรื่องเวทมนตร์ ความเชื่อในทางไสยศาสตร์หรือพลังเหนือธรรมชาติที่แสดงออกผ่านทางพิธีกรรม และเกจิอาจารย์ที่ได้รับการความนับถืออย่างสูงจะเกิดจากความสามารถและความขลังของเฉพาะตน (Kitiarsa, 2005, 211) ดังนั้นพระสงฆ์โดยทั่วไปไม่สามารถที่จะสร้างพระเครื่องขึ้นได้หากไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์จน

⁴ ชื่อพิธีในการปลุกเสกพระพุทธรูปหรือพระเครื่อง โดยมีพระเถระผู้เชี่ยวชาญในการทำสมาธิจำนวนหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “คณะปรก” นั่งภาวนาส่งกระแสจิตเพ่งคุณพระรัตนตรัยเข้าไปสู่องค์พระหรือพระเครื่องนั้น

จะได้รับการยอมรับว่าเป็นเกจิอาจารย์

ในช่วงสงครามอินโดจีนและช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง พระเครื่องได้ถูกกล่าวถึงอย่างมากในสังคมไทย เนื่องจากมีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับอานุภาพความขลังและความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องอันก่อให้เกิดปาฏิหาริย์แก่ผู้ที่ได้ร่วมรบในสงคราม หลังจากนั้นพระเครื่องก็กลายเป็นที่สนใจของผู้คนในสังคมไทยมากขึ้นทั้งที่ก่อนหน้านี้พระเครื่องโดยเฉพาะพระพุทธรูปและพระพิมพ์ถือเป็นสิ่งที่ห่างไกลกับผู้คนมาก เนื่องจากคติความเชื่อในเรื่องพระเครื่องในช่วงเวลานั้นเชื่อกันว่าพระพุทธรูปและพระพิมพ์มีความบริสุทธิ์มากจนมนุษย์ที่เต็มไปด้วยมลทินและความโลโครกไม่ควรนำเอาพระพุทธรูปและพระพิมพ์ทั้งติดตัวและแม้กระทั่งเก็บไว้ในบ้าน (ฉลอง สุนทราวาณิชย์, 2551, 4) อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาพระเครื่องก็กลายเป็นสิ่งที่ต้องการของผู้คนจนเกิดการแสวงหาพระเครื่องเพื่อนำมาครอบครองจนนำไปสู่การซื้อขายพระเครื่อง

เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับเกจิอาจารย์นำไปสู่การสร้างพระเครื่องของเกจิอาจารย์โดยเฉพาะตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา โดยเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ได้เริ่มสร้างพระเครื่องขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างไปจากอดีต กล่าวคือพระเครื่องที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนได้พกพาติดตัวสำหรับป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องทำหน้าที่ในสงคราม บรรดาเกจิอาจารย์จึงได้สร้างพระเครื่องเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว ในปัจจุบันพระเครื่องที่ได้รับความนิยมโดยส่วนใหญ่จะเป็นพระเครื่องที่ถูกสร้างโดยเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง ยิ่งไปกว่านั้นหากยังชื่อเสียงของเกจิอาจารย์มีสูงมากเพียงใดพระเครื่องของเกจิอาจารย์นั้นก็จะมีมูลค่าสูงมากเช่นเดียวกัน

ฝ่ายพระวราส (ลูกศิษย์): ในการจัดสร้างพระเครื่องยังมีกลุ่มคนอีกกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการจัดสร้าง แม้อาจจะไม่มีสถานะความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกับเกจิอาจารย์แต่มีบทบาทที่จะสร้างความนิยมให้กับพระเครื่องได้ไม่น้อยไปกว่าเกจิอาจารย์นับตั้งแต่ยุคแห่งการสร้างพระเครื่องของไทย (ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4) จวบจนปัจจุบัน ฝ่ายพระวราสก็ยังมีบทบาทสำคัญในการจัดสร้างพระเครื่องเนื่องจากเรื่องบางอย่างในการจัดสร้างพระเครื่อง เช่น การเรียไ้เงินเพื่อเป็นทุนในการสร้าง การโฆษณาเพื่อปลุกกระแสความนิยม และการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางโลกซึ่งเป็นกิจกรรมที่พระสงฆ์ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองเนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมทำให้ฝ่ายพระวราสต้องเข้ามาเพื่อดำเนินการในส่วนที่เหลือจากหน้าที่ของพระสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อให้พระเครื่องที่จะสร้างออกมาสำเร็จไปตามที่คาดหวังไว้ทั้งในส่วนของทางศาสนาและทางโลก ฝ่ายพระวราสโดยส่วนใหญ่จะเป็นลูกศิษย์ของเกจิอาจารย์มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ที่ตนเองนับถือ ลูกศิษย์ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชื่อเสียงของเกจิอาจารย์โด่งดังเป็นที่รู้จักรวมทั้งยังมีส่วนสำคัญให้พระเครื่องกลายเป็นที่นิยมอีกด้วยกล่าวคือ ลูกศิษย์อันเป็นส่วนหลักของฝ่ายพระวราสมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้พระเครื่องเป็นที่นิยม โดยเฉพาะลูกศิษย์ที่มีสถานะทางสังคมที่สูง มีสถานะทางการเงินที่มั่นคง จะยิ่งทำให้มีความใกล้ชิดกับเกจิอาจารย์มากจนอาจเรียกว่าศิษย์เอก เช่น กรณีของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (กรมหลวงชุมพร) ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 28 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์กับบรรดาเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมากในช่วงที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นหลวงปู่ศุข วัดปากคลองมาขามเฒ่า จังหวัดชัยนาท หลวงพ่อเงิน วัดบางคลาน จังหวัดพิจิตร หลวงปู่เอี่ยม

วัดสะพานสูง จังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ยังมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงอีกมากที่กรมหลวงชุมพรฝักตัวเป็นศิษย์ และจะเห็นได้ว่าวัดมณฑลของเกจิอาจารย์ที่กรมหลวงชุมพรเป็นลูกศิษย์นั้นมีความต้องการสูงมากในตลาดพระเครื่องไทย กรณีข้างต้นคือตัวอย่างของลูกศิษย์ฝ่ายฆราวาสที่มีสถานะทางสังคมสูงที่มีส่วนสำคัญให้มูลค่าของพระเครื่องสูงขึ้นด้วย

ในส่วนของฝ่ายฆราวาสที่มีสถานะทางการเงินที่มั่นคงนั้นก็มีความบทบาทอย่างมากต่อความนิยมพระเครื่อง โดยเฉพาะเมื่อพระเครื่องเข้าสู่กระแสพุทธพาณิชย์⁵ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีกำลังในการซื้อพระเครื่องสูงส่งผลให้พระเครื่องกลายเป็นที่นิยมขึ้นมาได้ เพราะผลจากการซื้อพระเครื่องของบรรดาลูกศิษย์ทั้งที่อยู่ในกลุ่มจัดสร้างพระเครื่องและไม่ได้อยู่ในการจัดสร้างโดยตรงทำให้พระเครื่องมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากความต้องการซื้อที่มากกว่าความต้องการขายและผลักดันให้พระเครื่องนั้นกลายเป็นที่นิยม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือกรณีพระเครื่องของหลวงปู่ทิม วัดละหานไร่ จังหวัดระยอง ซึ่งถูกสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 จนถึง ปี พ.ศ. 2526 ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันเห็นได้จากมีราคาสูงแทบทุกรุ่นแม้จะเป็นพระเครื่องที่ไม่ได้มีอายุที่เก่ามาก ทั้งนี้มีส่วนสำคัญจากลูกศิษย์ของหลวงปู่ทิมโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักธุรกิจใหญ่ในแถบภาคตะวันออก นักธุรกิจดังกล่าวมีกำลังในการซื้อที่สูงจนทำให้กลายเป็นพระเครื่องของหลวงปู่ทิม วัดละหานไร่กลายเป็นพระเครื่องที่ได้รับความนิยมสูงสุดรุ่นหนึ่งของไทย นอกจากนี้ในกรณีพระเครื่องของหลวง

⁵ ดูเพิ่มใน Pattana, K. (2008). Buddha phanit Thailand's prosperity religion and its commodifying tactics. in *Religious Commodifications in Asia-Marketing Gods*, pp. 43-120.

ปทุม วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานีที่มีบรรดาเหล่าลูกศิษย์จากหลากหลาย
แคว้น ทั้งทหาร ตำรวจ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักการเมือง รวมไปถึง
ดารานักแสดงยอดนิยมที่มีส่วนในการจัดสร้างพระเครื่องสายหลวง
ปทุม (Jory, 2004, 27) ตลอดจนเชื่อพระวงศ์ที่มีบทบาทสำคัญคอย
ให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านในการจัดสร้างพระเครื่องชุดหลวงปทุม
โดยบรรดาลูกศิษย์มีบทบาทมากในช่วงการสร้างพระเครื่องครั้งแรกใน
ปี พ.ศ. 2497 จนถึงปี พ.ศ. 2511 พระเครื่องของหลวงปทุมประสบ
ความสำเร็จอย่างสูงเป็นที่นิยมมากในไทยรวมถึงในมาเลเซีย

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้พระ
เครื่องเป็นที่นิยมในสังคมไทยเกี่ยวข้องกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างพระ
เครื่องสามารถแยกออกได้เป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มเกจิอาจารย์ และกลุ่ม
ฆราวาส โดยบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองกลุ่มก่อให้เกิดความศรัทธา
ในพระเครื่อง โดยเฉพาะเกจิอาจารย์ที่ช่วยเสริมสร้างในด้านความ
ศักดิ์สิทธิ์ให้แก่พระเครื่องทั้งยังมีฆราวาสที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มี
ฐานะทางสังคมเป็นส่วนช่วยเหลือในสิ่งที่เกินเลยไปจากกิจของสงฆ์
(ทางโลก) ซึ่งเมื่อเกิดการร่วมกันของทั้งสองฝ่ายส่งผลให้พระเครื่อง
กลายเป็นที่ต้องการของผู้คนในสังคมไทย ต่อมาความนิยมที่มีต่อพระ
เครื่องก็แพร่กระจายไปยังชาวพุทธในชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะชาวพุทธใน
มาเลเซีย

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมของชาว มาเลเซียเชื้อสายจีน

เรื่องราวของความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์เป็นสิ่งที่คู่กับพระ
เครื่องไทยและส่งผลต่อความนิยมในพระเครื่องมาตั้งแต่ช่วงแรกของการ
เกิดวัฒนธรรมพระเครื่อง โดยเฉพาะในเมืองไทยเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

กับพระเครื่องส่วนใหญ่จะเป็นการอ้างถึงเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง อาจเรียกได้ว่า “พุทธคุณ” โดยสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ เมตตามหานิยม มหาอุด แคล้วคลาด คงกระพัน (ฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2551, 2) ล้วนแต่ถูกเชื่อมโยงกับพระเครื่อง แต่ก็เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการสร้างพระเครื่องและวัตถุมงคลต่าง ๆ ก็คือเพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ที่พกพาหรือมีพระเครื่องติดตัวให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ หรือก่อให้เกิดโชคลาภ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้ปลุกเสกว่าจะเน้นพุทธคุณในด้านไหน การสร้างพระเครื่องของเกจิอาจารย์ไทยก็ไม่ได้ละเลยถึงการบรรจุวิชาอาคมใส่ในพระเครื่องที่ได้จัดสร้างเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง โดยเฉพาะพระเหรียญที่มีการบรรจุยันต์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ให้พระเครื่องมากที่สุด

ชาวมอเลเชียเชื้อสายจีนมีพื้นฐานความเชื่อมาจากความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติมาแต่ดั้งเดิมในลัทธินับถือบรรพบุรุษอยู่ก่อนแล้ว และยังมีวัฒนธรรมมหายานที่เน้นย้ำถึงความเชื่อเรื่องเทพต่าง ๆ ที่สามารถลงบันดาลความโชคดีมีสุขและปัดเป่าร้ายความให้กับผู้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้อีกด้วย ทำให้ชาวมอเลเชียเชื้อสายจีนเหล่านี้รับความเชื่อในเรื่องพระเครื่องของไทยที่เต็มไปด้วยเรื่องราว “อิทธิปาฏิหาริย์” ได้โดยไม่ยากนัก จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าจากการที่ชาวมอเลเชียเชื้อสายจีนหันมาให้ความนิยมในพระเครื่องของไทยนั้นเหตุผลที่สำคัญที่เป็นปัจจัยให้พระเครื่องของไทยเป็นที่นิยมของชาวมอเลเชียคือ ความเชื่อในเรื่องศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องไทย ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องจะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับพระสงฆ์ที่เป็นผู้ปลุกเสกพระเครื่องนั้น ๆ โดยพระสงฆ์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์จึงสามารถปลุกเสกพระเครื่องได้นิยมเรียกว่า “เกจิอาจารย์” ความนิยมพระเครื่อง

ไทยของชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนตั้งอยู่บนฐานความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ทั้งในส่วนของเกจิอาจารย์และพระเครื่อง สำหรับพระเครื่องของไทยมีด้วยกันหลากหลายประเภทโดยพระเครื่องแต่ละรุ่นนั้นได้รับความนิยมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของพระเครื่องรุ่นนั้น ๆ เช่น ผู้สร้างหรือผู้ปลุกเสก จำนวนในการผลิต ปีที่สร้าง วัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง เป็นต้น โดยพระเครื่องที่เป็นที่นิยมในไทยอาจจะแตกต่างกับพระเครื่องที่เป็นที่นิยมในมาเลเซียกล่าวคือพระเครื่องบางรุ่นอาจจะได้รับความนิยมในไทยแต่ตลาดของมาเลเซียกลับไม่เป็นที่ต้องการแต่มีบางรุ่นที่ไม่เป็นที่นิยมในไทยแต่กลับโด่งดังในมาเลเซีย ดังนั้นความนิยมในพระเครื่องของชาวมาเลเซียไม่จำเป็นต้องได้รับอิทธิพลจากความนิยมในไทยมาทั้งหมด อย่างไรก็ตามไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความนิยมที่มีต่อพระเครื่องไทยของชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนนั้นเกิดขึ้นจากความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง

วิธีการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่พระเครื่องถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการที่เรียกว่า “การสร้างเรื่องเล่า” (Narrative) ได้ส่งผลให้พระเครื่องเกิดมูลค่าขึ้นเพราะถือเป็นการสร้างทุนทางวัฒนธรรมประการหนึ่งให้กับพระเครื่องซึ่งจะเชื่อมโยงกับมูลค่าที่สูงขึ้นในทางเศรษฐกิจของพระองค์เอง ดังจะกล่าวต่อไป โดยเรื่องราวของความศักดิ์สิทธิ์หรืออิทธิปาฏิหาริย์ของพระเกจิอาจารย์ถูกถ่ายทอดผ่านการสร้างเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็นการเล่าจากปากต่อปากหรือเรื่องเล่าที่ถูกเผยแพร่ในหนังสือพระเครื่องต่าง ๆ ซึ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระเกจิอาจารย์หรือพระเครื่องของเกจิอาจารย์แต่ละท่านจะถูกโยงเข้ากับเรื่องราวของความศักดิ์สิทธิ์เรียกได้ว่า “เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์” โดยพระเครื่องหรือเกจิอาจารย์ใดที่มีเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ที่โดดเด่นจะส่งเสริมให้พระเครื่องที่สร้างโดยเกจิอาจารย์นั้นมีมูลค่าที่สูงขึ้น จะเห็นได้ว่าพระเครื่องของเกจิอาจารย์ที่มี

ความยอมรับในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ที่สูงจะส่งผลให้มูลค่าและค่านิยมของพระเครื่องที่ถูกสร้างขึ้นโดยเกจิอาจารย์ท่านนั้นสูงมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์นับเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้แก่พระเครื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ทุนทางเศรษฐกิจของพระเครื่องสูงขึ้นด้วย (Throsby, 1999, 3 - 6)

การสร้างเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้พระเกจิอาจารย์และพระเครื่องได้รับความนิยมขึ้น โดยดินแดนที่มีการดำรงอยู่ของพุทธศาสนาต่างก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์และอิทธิปาฏิหาริย์ ในส่วนของไทยนั้นเรื่องราวเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของพระเกจิอาจารย์มีอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับในมาเลเซียโดยเฉพาะบริเวณรัฐที่มีอาณาเขตติดต่อกับไทยที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นเมืองที่ขึ้นอยู่กับไทยต่างก็มีชุมชนชาวพุทธอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในเกดะห์และกลันตัน โดยชุมชนคนไทยในมาเลเซียจะมีวัดเป็นศูนย์กลางของผู้คนในชุมชน เช่น ชุมชนวัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระเมาะ) ตำบลปาดังเกอรัเบา อำเภอดัง รัฐเกดะห์ เป็นต้น (พรชัย นาคสีทอง และ อนินทร พุฒโชติ, 2552, 3) พระสงฆ์ที่อยู่ในวัดไทยในมาเลเซียนั้นมีรากฐานมาจากพระสงฆ์ในไทย และได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความศักดิ์สิทธิ์เช่นกัน ดังเช่นกรณีที่ได้เห็นได้ชัดเจนคือ ในกลันตันนั้นมีพระสงฆ์ที่ได้รับการนับถือจากเหล่าพุทธศาสนิกชนอย่างสูงอยู่ท่านหนึ่งคือ พระวิจารณ์ญาณมุนีหรือหลวงพ่อครน (ปุนณสุวัณโณ) อดีตเจ้าคณะใหญ่กลันตัน โดยหลวงพ่อครนเป็นที่เคารพนับถือทั้งจากชาวไทยในมาเลเซียและชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ทั้งนี้ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อครนถูกกล่าวถึงอย่างมากทั้งความศักดิ์สิทธิ์ในตัวของท่านเองและความศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกถ่ายทอดมาสู่พระเครื่องของหลวงพ่อครน เห็นได้ถึงความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์และพระเครื่องนั้นเป็น

พื้นฐานของชาวพุทธโดยทั่วไปไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไหนก็ล้วนแต่มีฐานความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องไทยเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งส่งผลให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนเกิดความต้องการพระเครื่องจากเกจิอาจารย์ไทยเพื่อใช้บูชาติดตัวหรือเก็บไว้ภายในที่พักอาศัยเพื่อหวังพึ่งอานุภาพความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง และมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการซื้อขายพระเครื่องโดยเฉพาะพระเครื่องจากไทย โดยเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์จะทำหน้าที่เป็นสื่อในการถ่ายทอดสำคัญถึงความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการซื้อขายพระเครื่องโดยเฉพาะในเว็บไซต์พระเครื่องหรือนิตยสารพระเครื่องต่าง ๆ ได้มีการนำเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องรุ่นต่างๆ ที่ต้องการขายแสดงควบคู่กับภาพพระเครื่องที่ต้องการขายหรือไม่ก็จะเขียนบรรยายบอกสรรพคุณความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องไว้ได้ภาพ ทั้งในเรื่องของคงกะพันชาตรี แคล้วคลาด เมตตามหานิยม โภคทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นเหมือนแรงชักจูงให้ลูกค้าสนใจในพระเครื่องเพิ่มขึ้น และจากการสัมภาษณ์ลูกค้าชาวมาเลเซียผู้หนึ่งได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

“เมื่อก่อนนั้นยังไม่แขวนพระไม่ว่าจะทำกิจการอะไรก็
แปปไปหมดจนมีหนี้สินมากมายจนวันหนึ่งได้รู้จักกับเซียนพระ
ชาวไทยคนหนึ่งผ่านทางเพื่อนของผมชาวมาเลเซียก็ได้ซื้อ
พระเครื่องมาองค์หนึ่งจากร้านพระเครื่องในหาดใหญ่ คือ
จตุคามรามเทพเหรียญแสตมป์ปี พ.ศ. 2530 ผมก็ได้ติดตัว
บูชาเพราะไม่รู้จะพึ่งอะไรแล้วผมก็กลับไปยังกลั่นตันและก็ทำ
ธุรกิจใหม่ทำมันแปลกมากตรงที่การกลับมาทำธุรกิจครั้งนี้
เหมือนมีอะไรคอยช่วยเหลือตลอด ผมก็เลยอธิษฐานจตุคามที่

ผมได้มาว่าให้ ทำธุรกิจได้ดีเพื่อจะมาปลดเปลื้องหนี้สินที่มีให้
หมดหลังจากนั้นไม่นานถึงปีผมก็สามารถกลับมามีเงินอีกครั้ง
จนทุกวันนี้ผมต้องไปไหว้ขอพรจากองค์พ่อจตุคามอยู่บ่อย ๆ
และเข้าจตุคามมาเก็บบูชาทุกครั้งที่เจอองค์ที่ถูกใจ ผมเชื่อ
มาก ๆ เรื่ององค์พ่อศักดิ์สิทธิ์จริง ๆ โดยเฉพาะเรื่องโชคลาภ”
(Khai Siong Hoe, สัมภาษณ์)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อในเรื่อง
ความศักดิ์สิทธิ์ส่งผลต่อความนิยมพระเครื่องจากไทยที่มีต่อชาว
มาเลเซียเชื้อสายจีนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความศักดิ์สิทธิ์ในด้าน
เรียกทรัพย์และโชคลาภที่มีผลอย่างมากในการจูงใจให้เกิดการซื้อขาย
พระเครื่องจากชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน

เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ ทูทางวัฒนธรรม และมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdier) ได้เสนอแนวคิดไว้ใน
สังคมมีทุนอยู่ 3 ประเภท คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และ
ทุนทางวัฒนธรรม ที่ในท้ายที่สุดจะมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันอย่าง
แนบแน่น และสามารถแปรมาเป็นตัวเงินได้ ในปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์
ได้นำแนวคิดนี้มาใช้เพื่อศึกษามูลค่าที่เพิ่มขึ้นของวัตถุ โดยเสนอว่า
หากวัตถุใดมีทุนทางวัฒนธรรมสูงจะมีมูลค่าในตลาดสูงขึ้นเป็นพิเศษ
อีกด้วย เช่น บ้านเก่าที่มีความเชื่อมโยงกับบุคคลสำคัญหรือเหตุการณ์
สำคัญในประวัติศาสตร์ จะมีมูลค่าสูงกว่าบ้านธรรมดา ดังนั้นเรื่องราว
ของบ้านที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์จึงนับเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ทำให้
ให้มูลค่าบ้านสูงขึ้นได้ (Throsby, 1999, 3 - 12)

ในขณะเดียวกัน เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับพระเครื่องจึงนับเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าของพระเครื่องนั้น ๆ ได้ และแสดงถึงความเชื่อมต่อนับแต่ระหว่างเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์กับมูลค่าที่สูงขึ้นของพระเครื่อง อย่างไรก็ตาม เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทุนทางวัฒนธรรมของพระเครื่อง โดยยังมีอีกหลายส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น การพิสูจน์ความจริงแท้แน่นอน (Authenticity) ของพระเครื่องโดยเขียนพระและสมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทยที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่อย่างกว้างขวางผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตและวารสารเกี่ยวกับพระเครื่องต่าง ๆ ที่นับเป็นส่วนหนึ่งของ “ทุนทางวัฒนธรรม” ที่สำคัญของพระเครื่องอีกประการหนึ่งด้วย แต่ในงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ที่มีผลต่อการสร้างมูลค่าของพระเครื่องเพียงประการเดียว

1. เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์

เกจิอาจารย์นับเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากที่ส่งเสริมให้พระเครื่องกลายเป็นที่นิยมในสังคมไทยรวมถึงเป็นที่นิยมของชาวมลายูเซียเชื้อสายจีน โดยเกจิอาจารย์เป็นที่เคารพของผู้คนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ดังตัวอย่างในสมัยอยุธยา ที่ปรากฏเรื่องราวของเกจิอาจารย์ผู้หนึ่งนามว่าพระอาจารย์ธรรมโชติ แห่งบ้านบางระจัน (สายป่าน ปุริวรรณชนะ, 2555, 220) ที่แสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ที่มีมาก่อนจะเกิดพระเครื่อง ซึ่งเรื่องราวของเกจิอาจารย์ในด้านความศักดิ์สิทธิ์ได้ถูกถ่ายทอดจากคนสู่คนโดยการบอกเล่าในช่วงแรกของการเกิดตลาดพระเครื่อง และต่อมาภายหลังเกิดตลาดพระเครื่องขึ้นในสังคมไทยเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์ได้ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ของ

เกจิอาจารย์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ก็ยิ่งแพร่กระจายในสังคมไทย

ก่อนที่พระเครื่องจะถูกสร้างขึ้นนั้นเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของพระเกจิอาจารย์ได้ปรากฏขึ้นก่อน เนื่องจากพระเครื่องโดยส่วนใหญ่จะถูกสร้างขึ้นจากพระเกจิอาจารย์ที่ได้รับความเชื่อถือจากผู้คนในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ อิทธิปาฏิหาริย์ของเกจิอาจารย์ได้ถูกกล่าวถึงจึงนำไปสู่การสร้างพระเครื่องของแต่ละเกจิอาจารย์ โดยพระเครื่องของแต่ละเกจิอาจารย์อาจจะได้ถูกสร้างขึ้นในช่วงที่เกจิอาจารย์ยังคงมีชีวิตอยู่หรือหลังจากการมรณภาพของเกจิอาจารย์ ซึ่งพระเครื่องที่ได้รับความนิยมโดยส่วนใหญ่จะถูกสร้างในช่วงที่เกจิอาจารย์ยังมีชีวิตอยู่⁶ ดังนั้นเมื่อเกจิอาจารย์สร้างพระเครื่องของตัวเองขึ้นมา ก็ได้ถ่ายทอดความศักดิ์สิทธิ์ของตนเองสู่พระเครื่องผ่านพิธีกรรมที่เรียกว่า “การปลุกเสก” ซึ่งการสร้างพระเครื่องของเกจิอาจารย์ก็นำไปสู่เรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับพระเครื่องในภายหลัง จึงนำไปสู่ความนิยมพระเครื่องในเวลาต่อมา

การสร้างวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์สันนิษฐานว่าเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยส่วนใหญ่จะปรากฏการสร้างในรูปแบบของเครื่องรางหรือของขลัง เช่น ตะกรุด ผ้ายันต์ ปลัดขิก ผ้าประเจียด ฯลฯ ซึ่งการสร้างเครื่องรางหรือของขลังเริ่มเด่นชัดมากขึ้นในสมัยอยุธยา โดยทั่วไปเครื่องรางของขลัง มักทำเป็นรูปสัญลักษณ์ซึ่งไม่เนื่องด้วยรูปเคารพทางพุทธศาสนาโดยตรง เป็นต้นว่า ทำเป็นรูปควายธนู กุมารทอง รักษม ปลัดขิก เสือไม้แกะ มืดหมอ ปลัดขิก เป็นต้น โดยมีการทำจากวัตถุดิบ

⁶ มีพระเครื่องบางรุ่นที่สร้างขึ้นหลังจากการมรณภาพของเกจิอาจารย์ที่ได้รับความนิยม แต่ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ครั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่

อาถรรพ์ตามธรรมชาติ ซึ่งเชื่อกันว่ามีคุณวิเศษแฝงในตัวเองเป็นทุนเดิม อยู่บ้างแล้ว เป็นต้นว่าคด งากำจัด ชากสัตว์ตายพราย เปลือกหอย และกาฝาก ซึ่งขึ้นบนไม้มงคลบางชนิดโดยเมื่อนำมาประกอบพิธีให้ถูกต้องตามตำราความศักดิ์สิทธิ์ในตัววัตถุก็จะถูกปลุกหรือว่ายิ่งเพิ่มทวีคุณขึ้นไปอีก ในการทำเครื่องรางของขลังแต่ละครั้งอาจารย์ผู้สร้างซึ่งอาจเป็นพระภิกษุหรือฆราวาสผู้เรืองเวทย์ก็ได้ และจำเป็นต้องประกอบพิธีตามขั้นตอนอย่างถูกต้องภายใต้ฤกษ์ยามาที่ที่เหมาะสม การคัดเลือกวัสดุสำหรับใช้ทำเป็นเครื่องรางจำเป็นต้องพิถีพิถันและการประกอบพิธีกรรมต้องเป็นไปตามแบบแผนภายใต้สมาธิจิตที่ฝึกฝนมาอย่างดีจึงจะเชื่อว่าจะสามารถประสิทธิ์ประสาทความศักดิ์สิทธิ์หรือปลุกชีวิตให้กับเครื่องรางของขลังเหล่านั้นได้จริง ๆ (ชนัญญ์ เมฆหมอก, 2556, 24) จะเห็นได้ว่าเกจิอาจารย์จะนำวัตถุที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินำมาสร้างเป็นเครื่องรางหรือของขลัง โดยนำมาปลุกเสกเพื่อเสริมสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้เพิ่มสูงขึ้น

เมื่อเข้าสู่สมัยรัตนโกสินทร์ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการสร้างเครื่องรางหรือของขลังของบรรดาเกจิอาจารย์ โดยในช่วงรัชกาลที่ 4 ได้มีการสร้างสิ่งๆที่เรียกว่าพระเครื่องขึ้นมาซึ่งผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างคือเกจิอาจารย์ โดยมีกรณีของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดในการกำเนิดขึ้นของพระเครื่องในสังคมไทย เนื่องจากการสร้างพระสมเด็จวัดระฆัง เพื่อแจกจ่ายแก่เจ้านาย ขุนนาง และชาวบ้านทั่วไป เพื่อให้มีอำนาจในทางป้องกันในฐานะที่เป็นเครื่องรางส่วนบุคคล (ชนัญญ์ เมฆหมอก, 2556, 27) ซึ่งจากกรณีของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) นั้นนับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพระเครื่อง โดยมีผู้สร้างเป็นเกจิอาจารย์ที่ได้รับการยอมรับในด้านความศักดิ์สิทธิ์จากผู้คนในสังคม ส่งผลให้ในการสร้าง

พระเครื่องภายหลังสมัยสมเด็จพระพุทธอาจารย์ (โต พรหมรังสี) ได้ยึดถือเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างพระเครื่อง จึงเห็นได้ว่าพระภิกษุบางรูปเท่านั้นที่สามารถสร้างพระเครื่องได้อีกทั้งพระเครื่องที่ถูกสร้างนั้นอาจมีมูลค่าแตกต่างกันออกไปโดยขึ้นอยู่กับเกจิอาจารย์ผู้สร้างเป็นสำคัญ

เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์อาจจะถูกสร้างขึ้นในช่วงที่เกจิอาจารย์ยังคงมีชีวิตหรือหลังจากการเสียชีวิตของเกจิอาจารย์ท่านนั้นๆ แต่ส่วนใหญ่เรื่องเล่าเกี่ยวกับเกจิอาจารย์ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2500 ก็ไม่ได้ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ อย่างในปัจจุบันแต่จะถูกบอกเล่าสืบทอดกันแบบปากต่อปาก ซึ่งวิธีการเล่าแบบสืบทอดกันผ่านคำบอกเล่าจากคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่งด้วยวิธีการแบบปากต่อปากโดยส่วนใหญ่มักจะปรากฏเฉพาะเรื่องราวของอิทธิปาฏิหาริย์ของเกจิอาจารย์เพียงด้านเดียว แม้ว่าการเล่าเรื่องราวศักดิ์สิทธิ์โดยวิธีแบบปากต่อปากอาจจะขาดความน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังอาจจะมีเปลี่ยนแปลงไปในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาเนื่องจากการเติมแต่งหรือตัดในบางช่วงบางตอนของเรื่องเล่าให้เหลือเฉพาะด้านปาฏิหาริย์ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เล่า อย่างไรก็ตามการเล่าเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ด้วยวิธีการดังกล่าวได้ส่งผลให้เรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์แพร่กระจายในสังคมซึ่งก่อให้เกิดความศรัทธาในตัวเกจิอาจารย์จนนำไปสู่การสร้างพระเครื่องของบรรดาเกจิอาจารย์ในที่สุดและพระเครื่องที่ถูกสร้างก็ได้เกิดความต้องการของผู้คนจนเกิดมูลค่าในที่สุด

ต่อมาเมื่อมีการนำเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ไปเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ก็จะทำให้ปรากฏรายละเอียดทั้งในส่วนของชีวประวัติรวมไปถึงอิทธิปาฏิหาริย์ แม้ว่าโดยส่วนใหญ่จะเน้นเสนอแต่ด้านปาฏิหาริย์เป็นส่วนใหญ่ก็ตามทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอของสื่อสิ่งพิมพ์

ว่าเป็นอย่างไร แต่หากเป็นหนังสือที่เน้นให้ความรู้เรื่องราวของเกจิอาจารย์ตลอดจนวัตถุมงคลก็จะนำเสนอทั้งในส่วนของชีวประวัติอย่างละเอียดซึ่งอาจมีการสอดแทรกเรื่องราวของอิทธิปาฏิหาริย์ไว้บ้าง อย่างเช่น หนังสืองานศพของเกจิอาจารย์ท่านต่าง ๆ หนังสือชีวประวัติเกจิอาจารย์ เป็นต้น ในส่วนของนิตยสารเกี่ยวกับพระเครื่องที่ส่วนใหญ่จะนำเสนอในด้านความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์และวัตถุมงคลของเกจิอาจารย์ ซึ่งอาจถูกมองว่าเป็นการดำเนินการเพื่อหวังผลกำไรในเชิงพุทธพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์อย่างใดก็ตามแล้วแต่ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับเกจิอาจารย์ นั้นได้มีส่วนผลักดันให้พระเครื่องมีมูลค่าขึ้น

2. เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับพระเครื่อง

เมื่อเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ได้แพร่กระจายจนเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางในสังคมนำไปสู่การสร้างพระเครื่องของบรรดาเกจิอาจารย์ที่ได้รับการนับถือในด้านความศักดิ์สิทธิ์ โดยเหตุผลสำคัญมาจากความต้องการของลูกศิษย์ที่มีความต้องการวัตถุมงคลที่เป็นของเกจิอาจารย์ที่นับถือ เนื่องจากเชื่อว่าพระเครื่องที่ผ่านการปลุกเสกโดยเกจิอาจารย์ที่มีความเก่งกล้าทางด้านคาถาอาคม ความศักดิ์สิทธิ์ก็จะถูกถ่ายทอดเข้าสู่พระเครื่องด้วยเช่นกัน จึงเกิดการสร้างวัตถุมงคลขึ้นซึ่งโดยส่วนใหญ่ในการสร้างวัตถุมงคลเพื่อมอบให้บรรดาลูกศิษย์ในช่วงก่อนรัชกาลที่ 4 แห่งรัตนโกสินทร์ วัตถุมงคลที่ถูกสร้างจะอยู่ในรูปแบบของเครื่องรางและของขลัง และต่อมาการสร้างวัตถุมงคลได้พัฒนาขึ้นจนเกิดสิ่งที่เรียกว่าพระเครื่องขึ้น

การสร้างพระเครื่องในช่วงแรกนั้นเกจิอาจารย์นิยมสร้างเครื่องรางและของขลังไว้สำหรับพกติดตัวเพื่อป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ

ประกอบกับคติความเชื่อในเรื่องความไม่เหมาะสมของมนุษย์ที่ไม่ควรนำเอารูปจำลองของพระพุทธรูปเจ้ามาพิกพาติดตัวทำให้การสร้างพระเครื่องเพื่อพิกพาติดตัวจึงต้องอยู่ในรูปแบบของเครื่องรางและของขลัง จนมาถึงในช่วงรัชกาลที่ 4 แห่งรัตนโกสินทร์ได้เกิดการสร้างพระเครื่องขึ้นซึ่งวัตถุประสงค์แตกต่างจากการสร้างพระพิมพ์ในช่วงก่อนหน้านี้ โดยพระเครื่องนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้คนสามารถพิกพาติดตัวเพื่อป้องกันอันตรายซึ่งแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ในการการสร้างพระพิมพ์ ผู้คนในสังคมไทยจึงใกล้ชิดกับพระเครื่องมากยิ่งขึ้นและเรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเครื่องก็ได้ถูกกล่าวถึงมากขึ้นเช่นกัน

ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางพุทธศาสนาและการเข้ามาของเทคโนโลยีและวิทยาการจากตะวันตก ส่งผลให้การสร้างพระพิมพ์ในสมัยรัตนโกสินทร์มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อใช้เป็นเครื่องรางและของขลัง เกิดความเชื่อและศรัทธาในพุทธคุณด้านต่าง ๆ ของพระพิมพ์ที่สร้างขึ้น กระทั่งมีการบัญญัติคำศัพท์ขึ้นมาใหม่เพื่อใช้เรียกพระพิมพ์เหล่านี้ว่า “พระเครื่อง” (ณัฐพล อยู่รุ่งเรืองศักดิ์, 2554, 26) ซึ่งการสร้างพระเครื่องนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมามีจำนวนการสร้างพระเครื่องของเกจิอาจารย์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาก พระเครื่องจึงเป็นที่รู้จักของผู้คนในสังคมไทยมากขึ้น การนำพระเครื่องพิกพาติดตัวจึงเริ่มแพร่หลายในสังคมไทยส่งผลให้สิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรมพระเครื่อง” จึงถือกำเนิดขึ้นในสังคมไทย

การสร้างพระเครื่องในช่วงเริ่มแรกนั้นอยู่ในรูปแบบการแจกจ่ายให้กับผู้คน ไม่ได้มีการกำหนดราคาหรือมีการโฆษณาอย่างพระเครื่องที่สร้างในปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับพระเครื่องอาจจะมีการทำบุญเพื่อช่วยพัฒนาวิถาวารามตามความศรัทธาของแต่ละคนและจากภาวะความไม่สงบที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ส่งผลให้พระเครื่อง

ถูกนำมาใช้เพื่อปกป้องคุ้มครองป้องกันภัยมากยิ่งขึ้น ดังเช่นในกรณี
วิกฤตการณ์ปากน้ำ ร.ศ. 112 ที่ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความไม่แน่ใจถึง
ความปลอดภัยของตนเอง เกิดการกระตุ้นให้แสวงหาสิ่งศักดิ์สิทธิ์มา
เพื่อช่วยคุ้มครองจึงได้เกิดการรวมกลุ่มของผู้คนเข้าไปสักลอบชุดกรูที่วัด
บางขุนพรหม เพื่อหวังจะนำเอาพระพิมพ์ที่ถูกฝังอยู่ในกรุมาใช้พกติดตัว
เพื่อป้องกันภัยอันตราย และอีกกรณีคือ การชุดกรูพระที่วัดท่ามะปราง
จังหวัดพิษณุโลกของทหารจากกองทัพในกรุงเทพฯ ภายใต้การบังคับ
บัญชาของจมนัวยาวรนาถระหว่างกรรพชัขึ้นไปปรานกบฏเจี้ยว ⁷
(ฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2550, 13) สำหรับพระพิมพ์ที่ได้รับการนิยมนับ
ตั้งแต่ก่อนเกิดตลาดพระเครื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ อย่างพระรอด
ลำพูนมีชื่อเสียงในด้านความศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมากตั้งแต่ในสมัย
รัชกาลที่ 5 โดยพระรอด ลำพูนนั้นมีชื่อเสียงในเรื่องของความ
แคล้วคลาดจากภัยอันตรายต่าง ๆ จนกลายเป็นของหายาก ถึงขนาดที่
รัชกาลที่ 5 มีการสั่งให้พิมพ์ขึ้นมาใหม่แล้วไปบรรจุยังวัดมหาวันเพื่อ
ให้พอกับความต้องการ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2537, 21) กล่าวได้ว่า
พระเครื่องเริ่มได้รับการแสวงหาเพื่อนำมาปกป้องคุ้มครองจากภัย
อันตรายต่าง ๆ มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งการแสวงหาพระเครื่องเป็น
จุดเริ่มต้นของการเกิดตลาดพระเครื่องในช่วงปี พ.ศ. 2490 โดยเรื่องเล่า
ศักดิ์สิทธิ์ได้ส่งผลให้พระเครื่องได้รับความนิยม นำไปสู่การแลกเปลี่ยน
ระหว่างพระเครื่องด้วยกันจนก่อให้เกิดมูลค่าพระเครื่องที่มีการซื้อขาย
กันที่สุดในที่สุด

ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2490 พระเครื่องได้รับการกล่าวถึงอย่าง

⁷ สำหรับพระกรูวัดท่ามะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีสมญาเรียกขานในวงการพระเครื่อง
ว่า “พระเจี้ยวทิ้งปืน”

มากในสังคมในเรื่องราวด้านความศักดิ์สิทธิ์อันเนื่องมาจากภาวะสงครามในขณะนั้นทั้งสงครามอินโดจีนและสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับไทย การสู้รบในสงครามจึงเต็มไปด้วยทหารที่ถูกเกณฑ์มาจากทั่วภูมิภาคของไทยซึ่งการทำสงครามในขณะนั้นกระแสนิยมในการพกพาเครื่องรางและของขลังติดตัวเพื่อช่วยคุ้มครองและเสริมสร้างกำลังใจในการรบมีสูงมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในสงครามที่เคยผ่านมา จนถึงขั้นมีการสร้างพระเครื่องเพื่อแจกจ่ายทหารที่ไปรบโดยเฉพาะ นั่นคือกรณีการสร้างพระเครื่องที่มีชื่อว่า “พระพุทธรชินราชอินโดจีน” จัดสร้างโดยพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมอบให้แก่ทหารที่เข้าร่วมรบในสงครามอินโดจีน การจัดสร้างดังกล่าวมีการดำเนินการสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 แต่จากภาวะสงครามที่รุนแรงจึงต้องระงับการจัดสร้างไว้จนสร้างได้สำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2485 และอีกตัวอย่างของพระเครื่องที่มีการอ้างถึงความศักดิ์สิทธิ์จากภาวะสงคราม นั่นคือหลวงพ่อดอง วัดบางกระพ้อม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัตถุมงคลของหลวงพ่อดอง “ทหารที่มีวัตถุมงคลของท่านพกติดตัวแม้จะถูกยิงจนล้มลงในสมรภูมิก็ไม่ได้รับอันตรายสามารถลุกขึ้นมารบต่อได้ จนฝ่ายข้าศึกพากันเรียกทหารไทยว่า ทหารผี” (นรเศรษฐ์, 2552, 37 - 46)

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ผู้คนในสังคมไทยจะรู้จักสิ่งๆ ที่เรียกว่าเครื่องรางและของขลังมาก่อนหน้าสมัยรัตนโกสินทร์และมีการพกพาเครื่องรางและของขลังไว้ติดตัวเมื่อเกิดสงครามหรือยามสงบ แต่เครื่องรางหรือของขลังเหล่านั้นกลับไม่ได้มีมูลค่าขึ้นมา ผู้เขียนสันนิษฐานว่าในช่วงเวลาดังกล่าวเรื่องเล่าเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์หรือเครื่องรางและของขลังน่าจะมีอยู่บ้าง แต่ด้วยข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องรางหรือของขลังที่แตกต่างไปจากพระเครื่องอาจเป็นปัจจัยสำคัญ

ที่เครื่องรางและของขลังไม่มีมูลค่าในการซื้อขาย กล่าวคือเครื่องรางและของขลังนั้นปราศจากรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเครื่องรางและของขลังแม้จะถูกสร้างโดยเกจิอาจารย์รูปเดียวกัน แต่รูปแบบ สัดส่วน รูปทรง มีความแตกต่างกันออกไปจึงเป็นเรื่องยากในการจำแนกว่าเป็นของเกจิอาจารย์ท่านใด แต่ในกรณีของพระเครื่องซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยมีเอกลักษณ์ที่เป็นเฉพาะแต่ละเกจิอาจารย์ เนื่องจากมีการแต่งเติมชื่อหรือยันต์ของเกจิอาจารย์ผู้สร้างลงบนพระเครื่องซึ่งสามารถจำแนกได้ว่าเป็นของเกจิอาจารย์ท่านใด โดยการแยกแยะได้ว่าพระเครื่องเป็นของเกจิอาจารย์ท่านใดส่งผลให้เกิดมาตรฐานอันเป็นสิ่งสำคัญในการซื้อขายและแลกเปลี่ยน

เรื่องเล่าเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับพระเครื่องที่ปรากฏในช่วงก่อนปี พ.ศ.2490 ส่วนใหญ่จะเชื่อมโยงไว้กับเรื่องราวอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเครื่องที่เกิดขึ้นในผู้ที่พกพระเครื่องติดตัว โดยส่วนใหญ่จะพูดถึงความคงกระพันชาตรีและความแคล้วคลาด โดยเฉพาะเรื่องป้องกันอันตรายจากอาวุธ ที่ส่วนใหญ่ประสบกับเหล่าทหารที่ร่วมทำสงครามจนเกิดการแสวงหาพระเครื่องที่ได้รับการกล่าวขานในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ มูลค่าของพระเครื่องจึงเกิดขึ้นโดยมีตลาดพระเครื่องเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายพระเครื่อง

สรุป

เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทในทางการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย การศึกษาถึงพัฒนาการการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียเป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว โดยในประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเวลาของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียออกเป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ ในช่วงที่ 1 ช่วงแห่งการ

เริ่มต้นค้าพระเครื่อง (พ.ศ.2500 - 2538) โดยในช่วงนี้จะกล่าวถึงการเริ่มต้นขึ้นของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียในช่วงปี พ.ศ. 2497 เริ่มมีการนำพระเครื่องจากไทยไปแจกในมาเลเซีย โดยเฉพาะพระเครื่องหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ ซึ่งได้ส่งผลให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนเริ่มรู้จักกับพระเครื่องไทยก่อนที่ความต้องการพระเครื่องจะเพิ่มสูงขึ้นจนเกิดการค้าในเวลาต่อมา และเกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเมื่อปี พ.ศ. 2538 เมื่อมีร้านพระเครื่องเปิดตัวขึ้นครั้งแรกในมาเลเซีย ส่งผลให้การค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียมีความเจริญขึ้นและเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมพระเครื่องของไทยในมาเลเซียได้เป็นอย่างดี โดยหลังจากร้านพระเครื่องแห่งแรกเปิดขึ้นได้ มีร้านพระเครื่องเปิดตามมาอีกหลายร้านในมาเลเซีย ซึ่งถือได้ว่าเป็นช่วงที่ 2 ของการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซีย (พ.ศ. 2538 - 2549) ต่อมาเข้าสู่ช่วงที่ 3 (พ.ศ.2549-ปัจจุบัน) นับเป็นยุคแห่งความเจริญของการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซีย โดยมี “กระแสความนิยมจตุคามรามเทพ” เป็นพลังสำคัญที่ทำให้การค้าพระเครื่องเฟื่องฟูมาก และเป็นเหมือนประตูที่เปิดให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนได้รู้จักกับพระเครื่องที่หลากหลายของไทย เนื่องจากหลังการสิ้นสุดของกระแสจตุคามรามเทพการค้าพระเครื่องระหว่างไทยและมาเลเซียก็ไม่ได้สิ้นสุดตามไปด้วย แต่ในทางกลับกันคนมาเลเซียได้หันไปสนใจพระเครื่องที่ถูกสร้างโดยเกจิอาจารย์ของไทยแทนจตุคามรามเทพที่ความนิยมได้ลดลงอย่างมาก จนในปัจจุบันการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่และมีความเจริญอย่างมาก

การค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียนั้นเกิดขึ้นได้เนื่องจากพระเครื่องของไทยได้รับความนิยมจากชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน โดยความนิยมที่มีต่อพระเครื่องนั้นเกิดจากปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระ

เครื่องของไทยเป็นที่นิยมจนเกิดความต้องการครอบครองพระเครื่องของไทยในหมู่ชาวมลายูเชื้อสายจีน สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงความนิยมพระเครื่องในไทยก่อน เนื่องจากไทยคือจุดเริ่มต้นในการเกิดความนิยมต่อพระเครื่องจนก่อให้เกิดการค้าพระเครื่องขึ้นในไทยก่อนที่ความนิยมที่มีต่อพระเครื่องจากแพร่กระจายไปยังมาเลเซีย โดยปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องเป็นที่นิยมในไทยนั้นเกิดจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดสร้างพระเครื่องซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนด้วยกันคือ ฝ่ายสงฆ์ (เกจิอาจารย์) และฝ่ายฆราวาส (ลูกศิษย์) โดยเกจิอาจารย์มีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์โดยเฉพาะการปลุกเสกพระเครื่องซึ่งเชื่อว่าหากเกจิอาจารย์นั้นยังศักดิ์สิทธิ์มากเท่าไรพระเครื่องก็จะมีพลังศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นด้วย ต่อมาชื่อเสียงและความศักดิ์สิทธิ์จะเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่ความนิยมในพระเครื่องซึ่งเห็นได้ว่าเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งมากเท่าใด พระเครื่องที่ถูกสร้างก็จะได้รับความนิยมและมีมูลค่าที่สูงมากตามไปด้วย สำหรับฝ่ายฆราวาส (ลูกศิษย์) แม้อาจจะไม่มีสถานะความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกับเกจิอาจารย์แต่ก็มีบทบาทที่จะสร้างความนิยมให้กับพระเครื่องได้ไม่น้อยไปกว่าเกจิอาจารย์นับตั้งแต่ยุคแห่งการสร้างพระเครื่องของไทย ปัจจุบันฝ่ายฆราวาสก็ยังมีบทบาทสำคัญในการจัดสร้างพระเครื่อง เนื่องจากเรื่องบางอย่างในการจัดสร้างพระเครื่อง เช่น การเรียกรเงินเพื่อเป็นทุนในการสร้าง การโฆษณาเพื่อปลุกกระแสความนิยม และการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางโลกซึ่งเป็นกิจกรรมที่พระสงฆ์ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองเนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ฝ่ายฆราวาสจึงต้องเข้ามาเพื่อดำเนินการในส่วนที่เหลือจากหน้าที่ของพระสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อให้พระเครื่องที่จะสร้างออกมาสำเร็จไปตามที่คาดหวังไว้ทั้งในส่วนของการศาสนา

และทางโลก

สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมของชาวนาเลเชียเชื้อสายจีนเกิดจากปัจจัยสำคัญประการแรกคือ ความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องไทยที่นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระเครื่องไทยเป็นที่นิยมจนเกิดความต้องการนำพระเครื่องไปครอบครองที่ได้ก่อให้เกิดการค้าพระเครื่องข้ามชาติระหว่างไทยและมาเลเซียขึ้น โดยเฉพาะความเชื่อในด้านความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโชคลาภและการเรียกทรัพย์อันเป็นสิ่งที่ชาวนาเลเชียเชื้อสายจีนให้ความสำคัญมากในการซื้อพระเครื่องไทย

ความนิยมที่เกิดขึ้นกับพระเครื่องนั้นส่งผลให้เกิดตลาดพระเครื่องเพื่อเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายและแลกเปลี่ยนซึ่งส่งผลให้พระเครื่องเกิดมูลค่าขึ้นจากการซื้อขายพระเครื่อง โดยก่อนหน้านี้จะเกิดตลาดพระเครื่องในไทยนั้นพระเครื่องไม่ได้มีมูลค่าแต่อย่างใด มูลค่าของพระเครื่องเกิดขึ้นเมื่อพระเครื่องถูกนำมาซื้อขายในตลาดพระเครื่องที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2490 โดยความนิยมพระเครื่องได้ก่อตัวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และสงครามอินโดจีน เนื่องจากพระเครื่องถูกอ้างถึงความศักดิ์สิทธิ์ในช่วงสงคราม สิ่งนี้เรียกว่า “เรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์” เกี่ยวกับพระเครื่องและเกจิอาจารย์เริ่มเป็นที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวางในสังคมไทย ซึ่งสิ่งดังกล่าวนำไปสู่ความนิยมที่มีต่อพระเครื่องของผู้คนในสังคมไทยพระเครื่องจึงมีมูลค่าขึ้น เนื่องจากความต้องการที่จะครอบครองพระเครื่องของผู้คนโดยเฉพาะพระเครื่องที่โด่งดังจากสงครามในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ โดยเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์นับเป็นทุนทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของพระเครื่อง เนื่องจากส่งผลต่อการเกิดขึ้นของมูลค่าพระเครื่อง รวมถึงการเพิ่มขึ้นของมูลค่าพระเครื่อง โดยพระเครื่ององค์ใดที่มีเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวนมากก็ยิ่งทำให้ทุนทางวัฒนธรรมของ

พระเครื่ององค์นั้นสูงขึ้นด้วย ส่งผลให้ทุนทางเศรษฐกิจของพระเครื่อง
เพิ่มสูงขึ้นตามไป พระเครื่ององค์นั้นจึงมีมูลค่าที่สูง อย่างไรก็ตาม เรื่อง
เล่าศักดิ์สิทธิ์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทุนทางวัฒนธรรมของพระเครื่อง
โดยยังมีอีกหลายสิ่งที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น การพิสูจน์ความจริงแท้
แน่นอน (Authenticity) ของพระเครื่อง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกริกเกียรติ ไพบูลย์ศิลป์. (2549). **กำเนิดและวิวัฒนาการของพระเครื่องในสังคมไทยตั้งแต่สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบัน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ฉลอง สุนทรวาณิชย์. (2551). นวัตกรรมพระเครื่องไทย: ก่อนจะเป็นอุตสาหกรรมพระเครื่อง. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการเรื่อง โลกของอิสลามและมุสลิมในอุษาคเนย์**. [ม.ป.ท.].
- ฉลอง สุนทรวาณิชย์. (2551). เมื่อพระเครื่องก้าวขึ้นเป็นสุดยอดของเครื่องรางไทย. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการเรื่อง โลกของอิสลามและมุสลิมในอุษาคเนย์**. [ม.ป.ท.].
- ชนัญญ์ เมฆหมอก. (2556). **วัฒนธรรมพระเครื่องเมืองเพชร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ณัฏฐ์ณ พ สุกใส. (2552). **กระบวนการการสร้างความหมายและมูลค่าของจตุคามรามเทพในบริบทสังคมแบบพหุวัฒนธรรม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์).
- ณัฐพล อยู่รุ่งเรืองศักดิ์. (2554). **พระเครื่องกับสังคมไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ถึง พ.ศ. 2550: การศึกษาคติความเชื่อ รูปแบบ และพุทธพาณิชย์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ดาวเรือง รัตน์ะ. (2554). **สยามเบ๊ Best Seller แห่งเสือเหลือง**. [ม.ป.ท.].
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2548). **ชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์ และการเมือง: ไทย-ไทยศึกษา**. ใน **กระแสโลกาภิวัตน์ ไทย-ไทยศึกษา**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุศรา สว่างศรี. (2549). **พุทธพาณิชย์: พระเครื่อง**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ปัญญา เทพสิงห์ และ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. [ม.ป.ป.]. **ลักษณะวัดไทยในมาเลเซีย: กรณีศึกษาวัดมัชฌิมาาราม รัฐกลันตัน**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พจน์ ใจชาญสุกิจ. (2550). **นวัตกรรม เทวตาคารเก็ดตัง จตุคามรามเทพ แปรนต์แห่งศรัทธา**. กรุงเทพฯ: สุวานบุ๊คส์.

พรชัย นาคสีทอง และ อนินทร์ พุฒิชิต. (2552). **คนไทยในรัฐเคดะห์ (ไทรบุรี): ศึกษาการดำรงอยู่ในมิติประวัติศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๐)** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2537). **พระเครื่องในเมืองสยาม**. กรุงเทพฯ: มติชน.

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยจำกัด. (2550). **กระแสจตุคาม-รามเทพ : ปลุกธุรกิจวงการพระเครื่อง เม็ดเงินสะพัด 40,000 ล้านบาท**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2558. จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/keconanalysis/pages/ViewSummary.aspx?docid=9408>

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ.(2553). **สรุปการสัมมนาวิชาการเรื่องเครื่องรางของขลัง วัฒนธรรมชาวพุทธในสุวรรณภูมิ วันที่ 19-20 สิงหาคม 2553**. กรุงเทพฯ: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ.

สมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทย. (2549). **มรดกแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: พุทธศิลป์ไทย.

สายป่าน ปุริวรรคชนะ. (2555). **อิทธิปาฏิหาริย์กับการสร้างเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์: ขบถนิยมและพลวัตในประวัติพระเกจิอาจารย์ในสังคมไทยภาคกลาง**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สุพิชฌาย์ รัตน์ะ. (2546). “เสียมเบ๊” นิตยสารวัดถุ่มงคลลัญชาติมาเลยล์เล่มแรก. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2558. จาก <http://www.komchadluek.net/detail/20110622/101022>

สุรพร ถาวรพาณิช. (2556). **เมืองไทย เมืองพุทธ: การทำพระเครื่องให้เป็นสินค้า ธุรกิจพระเครื่อง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา, ม.ล. (2528). **การศึกษาพระพิมพ์ภาคใต้ของไทย**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ภาษาอังกฤษ

Chalong, S. (2005). Small arms, romance, and crime and violence in Post WW II Thai Society. **Southeast Asian Studies**, 43(1), 26-46.

Jory, P. (2008). Luang Pho Thuat and the Integration of Patani. In **Thai South and MalayNorth: Ethnic Interactions on the Plural Peninsula**, edited by M. J. Montesano and P. Jory. Singapore: NUS Press.

Masahiro, H. (2006). **The Role Of Amulet Magazines In Promoting Buddhist Commercialism In Thai Society**. (Master's thesis, Chulalongkorn University, Bangkok).

Pattana, K. (2005). Magic monks and spirit mediums in the politics of Thai popular religion. **Inter-Asia Cultural Studies**, 6 (2), 209–226.

Pattana, K. (2008). Buddha phanit Thailand's prosperity religion and its commodifying tactics. in **Religious Commodifications in Asia-Marketing Gods**, pp.43-120. London: Routledge.

Throsby, D. (1999). Cultural Capital. **journal of Cultural Economics**, 23, 3-12.